

WYROK Z DNIA 19 PAŹDZIERNIKA 2007 R.
SNO 71/07

Przewodniczący: sędzia SN Andrzej Deptuła.

Sędziowie SN: Jacek Sobczak, Dariusz Zawistowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem sędziego Sądu Okręgowego – Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym oraz protokolanta po rozpoznaniu w dniu 19 października 2007 r. sprawy sędziego Sądu Rejonowego w związku z odwołaniem obwinionego sędziego i Krajowej Rady Sądownictwa od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 25 czerwca 2007 r., sygn. akt (...)

- 1) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok;
- 2) kosztami sądowymi postępowania odwoławczego dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Uzasadnienie

Sędzia Sądu Rejonowego został przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym obwiniony o to, że w okresie od dnia 1 lutego 2007 r. do dnia 27 lutego 2007 r., będąc referentem sprawy sygn. akt III K 862/06, dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa procesowego:

▶ art. 443 k.p.k. w ten sposób, iż utrzymał wobec Norberta S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania ponad orzeczoną przez Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 29 grudnia 2005 r. karę 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy orzeczenie to uchylone zostało do ponownego rozpoznania wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 19 września 2006 r., na skutek jedynie zaskarżenia przez obrońcę oskarżonego;

▶ art. 259 § 2 k.p.k., art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 251 § 3 k.p.k. w ten sposób, że w postanowieniu Sądu Rejonowego z dnia 19 lutego 2007 r., które nie zostało należycie uzasadnione, bezpodstawnie przedłużył wobec Norberta S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, przez co spowodował niesłuszne tymczasowe aresztowanie oskarżonego w okresie od dnia 1 lutego 2007 r. do dnia 27 lutego 2007 r.,

to jest popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 25 czerwca 2007 r. uznał obwinionego sędziego Sądu Rejonowego winnym dopuszczenia się oczywistej i

rażącej obrazy prawa, a to art. 253 § 1 k.p.k. w zw. z art. 259 § 2 k.p.k. i art. 259 § 4 k.p.k. przez to, że:

- ▶ nie uchylił niezwłocznie zastosowanego wobec oskarżonego Norberta S. tymczasowego aresztowania z chwilą, gdy ten był faktycznie pozbawiony wolności przez okres 3 lat i 10 miesięcy, w sytuacji, gdy na skutek uchylenia przez Sąd Okręgowy wyroku Sądu Rejonowego z dnia 29 grudnia 2005 r. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, nie mógł w konsekwencji zapisać w sprawie wyrok surowszy;

- ▶ następnie zaś postanowieniem z dnia 19 lutego 2007 r. bezpodstawnie przedłużył stosowany wobec oskarżonego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres do dnia 1 czerwca 2007 r.,

to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) i za to na mocy art. 109 § 1 pkt 1 tej ustawy wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia, a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego (dalej – Sądu Dyscyplinarnego) odwołania wnieśli obwiniony i Krajowa Rada Sądownictwa. Obwiniony sędzia Sądu Rejonowego w swoim odwołaniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, że dopuścił się on oczywistej i rażącej obrazy art. 253 § 1 k.p.k. w zw. z art. 259 § 2 k.p.k. i art. 259 § 4 k.p.k. oraz naruszenie prawa materialnego art. 107 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W oparciu o te zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie go od popełnienia zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego.

W odwołaniu Krajowej Rady Sądownictwa wniesionym na niekorzyść obwinionego, zarzucono rażącą niewspółmierność wymierzonej obwinionemu kary dyscyplinarnej w stosunku do przypisanego przewinienia, nie odzwierciedlającej w istocie stopnia społecznej szkodliwości czynu zarzucanego obwinionemu i nie spełniającej w związku z tym celów, jakie ma osiągnąć. Na podstawie tego zarzutu skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie wobec obwinionego sędziego kary dyscyplinarnej nagany.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Bezspornym jest, że w sprawie sygn. akt III K 862/06 Sądu Rejonowego w dniu 31 stycznia 2007 r. okres tymczasowego aresztowania zastosowanego wobec oskarżonego Norberta S. zrównał się z okresem kary pozbawienia wolności, która mogła być mu ostatecznie wymierzona. Wobec treści art. 259 § 2 k.p.k. nakazywało to rozważenie dopuszczalności dalszego stosowania tego środka zapobiegawczego wobec oskarżonego Norberta S. Przesłanki dalszego stosowania tymczasowego

aresztowania należało ocenić przy zastosowaniu art. 259 § 4 k.p.k. Z treści tego przepisu wynika, że utrzymanie tymczasowego aresztowania mogło uzasadniać ukrywanie się oskarżonego, uporczywe niestawianie się na wezwania lub utrudnianie postępowania w inny bezprawny sposób. Uwzględniając, że Norbert S. był już tymczasowo aresztowany nie wchodziło w grę utrzymanie tego środka z uwagi jego ukrywanie się lub uporczywe niestawianie się na wezwania. O tyle miał zatem rację Sąd Dyscyplinarny, że spełnienie się tych przesłanek jako podstawy zastosowania tymczasowego aresztowania na okres dłuższy, niż możliwy okres orzeczenia kary pozbawienia wolności, byłoby możliwe dopiero po uchyleniu wobec Norberta S. tymczasowego aresztowania. W odwołaniu obwinionego sędziego podniesiono natomiast zasadnie, że nie wykluczało to możliwości utrzymania tymczasowego aresztowania także w sytuacji, gdy z uwagi na ustalony w rozpoznawanej sprawie sposób postępowania oskarżonego zachodziła uzasadniona obawa utrudniania przez niego tego postępowania w sposób bezprawny. Jednakże treść art. 259 § 4 k.p.k. wskazuje, że ocena w tym zakresie nie może opierać się o takie same przesłanki, które zachodzą dla zastosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Możliwość przedłużenia okresu tymczasowego aresztowania Norberta S. ponad okres 3 lat i 10 miesięcy była bowiem uzależniona od stwierdzenia, czy sposób jego zachowania w ramach toczącego się postępowania miał faktycznie znamiona działań bezprawnych, utrudniających to postępowanie, a nie od oceny, czy zachodziła jedynie uzasadniona obawa utrudniania postępowania karnego w sposób bezprawny.

Zatem ocena, czy znajdowało uzasadnienie zastosowanie wobec oskarżonego Norberta S. tymczasowego aresztowania po dniu 31 stycznia 2007 r. nie może ograniczać się do rozważań o charakterze abstrakcyjnym, pozostającym w związku z powoływaniem się przez obwinionego na zasadę niezawisłości sędziowskiej w zakresie orzekania, która nie była w żadnym razie kwestionowana przez Sąd Dyscyplinarny. Stwierdzenie, czy doszło do oczywistego i rażącego naruszenia art. 253 § 1 k.p.k. w zw. z art. 259 § 4 k.p.k. podczas orzekania przez obwinionego sędziego o stosowaniu wobec oskarżonego Norberta S. tymczasowego aresztowania po dniu 31 stycznia 2007 r. wymagało, jak słusznie podnosił on w odwołaniu, rozważenia jego procesu myślowego przy wydawaniu postanowienia z dnia 19 lutego 2007 r. o przedłużeniu okresu tymczasowego aresztowania i uznaniu istnienia braku podstaw do jego uchylenia na tle regulacji z art. 253 § 1 k.p.k. Obiektywna ocena w tym zakresie jest możliwa poprzez odwołanie się do treści uzasadnienia sporządzonego przez obwinionego, które zawiera motywy uzasadniające jego stanowisko w chwili orzekania. W uzasadnieniu tym poza konstatacją, że istnieją nadal przesłanki, na podstawie których zastosowano tymczasowe aresztowanie, stwierdzono jedynie ogólnie, iż wobec charakteru czynów zarzucanych oskarżonemu

istnieje obawa utrudniania postępowania, matactwa, ukrycia się lub ucieczki. Sformułowania te mają charakter nader ogólnikowy, odnoszą się łącznie do wszystkich oskarżonych, i stanowią w istocie przytoczenie treści przepisu art. 258 § 1 k.p.k. Uzasadnienie nie nawiązuje do żadnych konkretnych okoliczności faktycznych mających uzasadniać ocenę, że istnieje rzeczywiście realna obawa utrudniania w sposób bezprawny postępowania przez Norberta S., a część powołanych przesłanek przedłużenia wobec niego okresu tymczasowego aresztowania, takich jak obawa ukrycia się lub ucieczki nie wchodziła w grę, wobec stosowanego już środka zapobiegawczego. Użycie przy tym stwierdzenia o wyłącznie obawie utrudniania przez Norberta S. postępowania, jako przesłanki przedłużenia okresu tymczasowego aresztowania, potwierdza ocenę Sądu Dyscyplinarnego, że obwiniony sędzia nie dokonał właściwej wykładni treści art. 259 § 4 k.p.k. i nie uwzględnił różnicy pomiędzy podstawami do zastosowania tymczasowego aresztowania, a warunkami dopuszczalności stosowania tego środka po upływie okresu stosowania tego środka, odpowiadającego możliwej do orzeczenia kary pozbawienia wolności. Za usprawiedliwioną należało uznać zatem ocenę, że naruszenie art. 253 § 1 k.p.k. w zw. z art. 259 § 2 i 4 k.p.k. miało wobec brzmienia tych przepisów charakter ewidentny, nakazujący uznać je za oczywistą i rażącą obrazę prawa.

W tych okolicznościach nie sposób podzielić również oceny obwinionego, wyrażonej w uzasadnieniu jego odwołania, że istota zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego wiąże się z oceną „subsumpcji konkretnego stanu faktycznego pod konkretną normę prawną”, na co miałyby wskazywać powołane dopiero w tym odwołaniu okoliczności faktyczne i ich ocena, uzasadniająca zdaniem skarżącego trafność jego stanowiska co do dalszego stosowania tymczasowego aresztowania.

Z przyczyn wyżej wskazanych odwołanie obwinionego było pozbawione uzasadnionych podstaw.

Podobnie należało ocenić odwołanie Krajowej Rady Sądownictwa wniesione na niekorzyść obwinionego, skierowane przeciwko rozstrzygnięciu o orzeczonej wobec niego karze dyscyplinarnej. Oceniając zasadność zaskarżonego wyroku w tym zakresie nie można ograniczać się do akcentowanego w odwołaniu Krajowej Rady Sądownictwa szczególnie dolegliwego dla oskarżonego skutku naruszenia prawa przez obwinionego polegającego na pozbawieniu go wolności. Kwestia ta była przedmiotem należytej uwagi Sądu Dyscyplinarnego. Sąd ten zwrócił przy tym trafnie uwagę na istnienie szeregu okoliczności łagodzących, które istotnie miały wpływ na rodzaj orzeczonej kary dyscyplinarnej, a ich uwzględnienie nakazuje podzielić ocenę, że orzeczona kara upomnienia była w okolicznościach rozstrzyganej sprawy adekwatna do stopnia winy obwinionego i rodzaju zarzucanego mu przewinienia. Należało bowiem uwzględnić, że zastosowanie wobec Norberta S. tymczasowego aresztowania po dniu 31 stycznia 2007 r., jak słusznie podkreślił Sąd Dyscyplinarny, było wynikiem

nie tylko uchybień ze strony obwinionego, ale również w znacznej części wynikiem „ciągu niedobrych zdarzeń, za które odpowiedzialność ponosi nie tylko obwiniony sędzia”. Składało się nań w szczególności wcześniejsze przedłużenie tymczasowego aresztowania przez innego sędziego sprawozdawcę, sposób zaskarżenia tego postanowienia i jego rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

Sąd Dyscyplinarny rozstrzygając o rodzaju orzeczonej kary uwzględnił także zasadnie, że obwiniony w swojej pracy zawodowej dał się poznać jako solidny i odpowiedzialny sędzia, wykonujący właściwie swoje obowiązki, a przewinienie, którego się dopuścił, miało charakter incydentalny.

Uwzględniając powyższe, brak było podstaw dla stwierdzenia, że orzeczonej wobec obwinionego sędziego kara upomnienia była rażąco niewspółmierna do wagi przewinienia dyscyplinarnego i uwzględnienia na tej podstawie odwołania wniesionego przez Krajową Radę Sądownictwa.